

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

AUSTRIAN RED CROSS

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba

**Bilten Br. 4;
31. mart 2017.**

Dobrodošli u treći broj biltena koji govori o socijalnoj inkluziji starijih osoba u zemljama Zapadnog Balkana, a koji je deo projekta „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“ finansiranog od strane Evropske unije, Austrijske agencije za razvoj i Austrijskog Crvenog krsta. U ovom broju želimo da vas informišemo o aktivnostima partnera na projektu u poslednjoj četvrtini prve godine, prikazemo vam interesantne sinergije sa drugim aktivnostima u državama gde se projekat implementira, kao i da predstavimo dva esencijalna kompleta alatki za profesionalce u javnom ili civilnom sektoru koji se bave temama starenja: Komplet alatki za usluge pomoći u kući u zajednici za zaposlene i volontere, kao i Indeks aktivnog starenja.

Indeks aktivnog starenja

(Januar 2017, Tim Indeksa aktivnog starenja)

Aktivno starenje je multidimenzionalni koncept koji se odnosi na mogućnost da ljudi nastave sa aktivnim učestvovanjem na tržištu rada ili da se bave neplaćenim produktivnim aktivnostima (na primer pružanje nege članovima porodice ili volontiranje) i da žive zdravim, nezavisnim i bezbednim životima tokom starenja. U skladu sa tim politike aktivnog starenja moraju da se bave različitim pitanjima: obezbeđivanjem mogućnosti za duži radni vek, obezbeđivanjem socijalne participacije, podsticanjem upražnjavanja zdravih stilova života, davanjem mogućnosti za samostalan život itd. za žene i muškarce koji stare. U tom smislu, za praćenje implementacije ovakvih politika potreban je sveobuhvatan alat koji će pokriti sve aspekte aktivnog starenja.

Indeks aktivnog starenja (IAS) je upravo takav alat: gledajući različite aspekte aktivnog starenja on meri koliko je potencijala starijih žena i muškaraca iskorišćeno da doprinesu ekonomiji i društvu i do koje im mere njihovo okruženje to omogućava. Ovaj doprinos se daje kroz zaposlenost, volontiranje, pružanje neformalne nege, samostalan život (bez potrebe za negom ili finansijskom podrškom), čuvanje sopstvenog zdravlja itd. – indikatori koje Indeks beleži su brojni.

IAS je prilično jednostavan alat: on sadrži 22 indikatora grupisana u četiri celine: 1. zaposlenost, 2. socijalna participacija, 3. samostalan, zdrav i bezbedan život i 4. kapacitet i podsticajno okruženje za aktivno starenje (videti grafikon ispod). Svi indikatori mere se odvojeno za žene i muškarce prikazujući rodnu razliku u aktivnom starenju. Vrednosti indeksa idu od 0 do 100, gde više vrednosti označavaju višu realizovanost potencijala starijih žena i muškaraca, dok niže vrednosti označavaju viši potencijal koji se može realizovati kroz uvođenje odgovarajućih politika. Međutim, 100 poena ne treba smatrati realističnim ili poželjnim ciljem jer za većinu indikatora ne može da se očekuje da će ikada biti na vrednosti od 100, na primer procenat zaposlenih, procenat davalaca nege itd.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Црвени крст Црне Горе

Projekat finansira
Evropska Unija

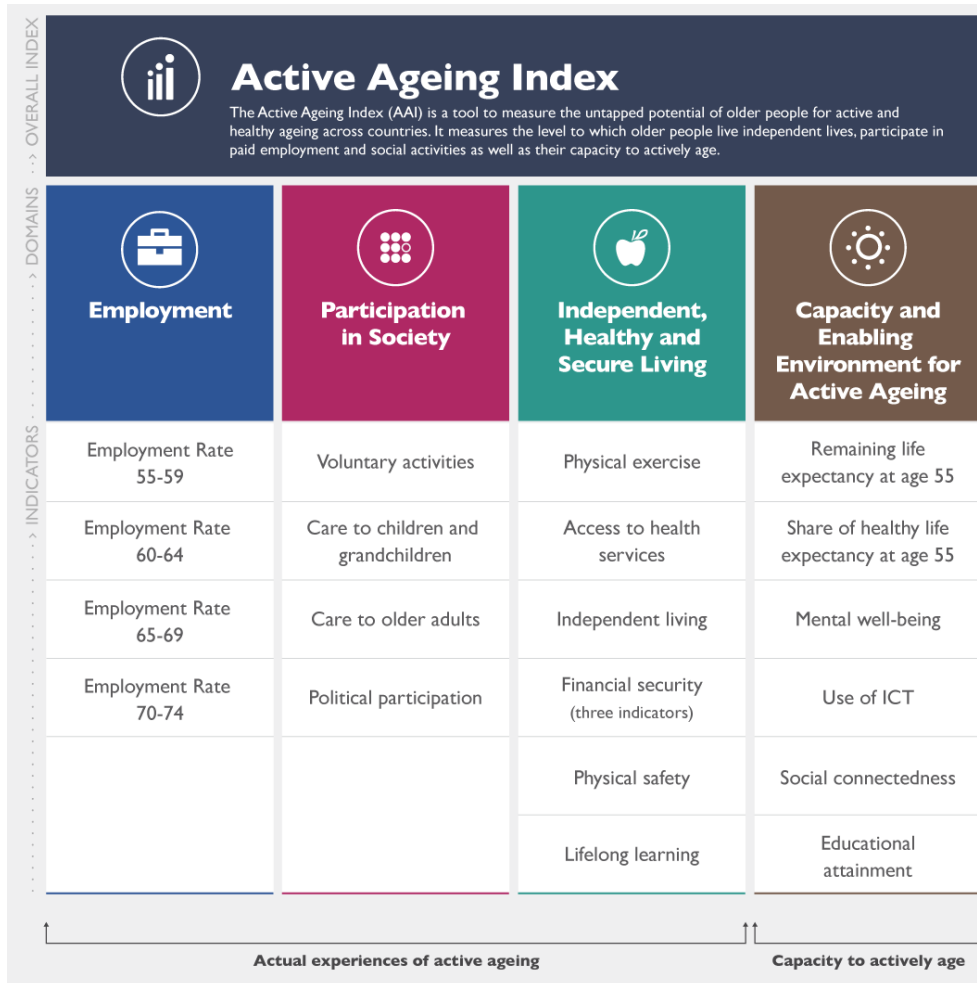
WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Indeks aktivnog starenja obuhvata četiri celine i 22 indikatora

2

Indeks prikazuje trenutnu situaciju i ukazuje na oblasti gde se budući rast može ostvariti. Na primer, jedna zemlja može da ima visoke rezultate u jednoj celini – recimo po pitanju zaposlenosti, a da ima veoma niske rezultate u drugoj, na primer u oblasti samostalnog života, a što ukazuje kojoj oblasti treba posvetiti posebnu pažnju.

Originalno kreiran za države Evropske unije i podatke na njihovom nacionalnom nivou, IAS nudi fleksibilan okvir koji se može koristiti i koristi se u različitim kontekstima: u ne-EU zemljama i na pod-nacionalnom nivou. Aktivna zajednica istraživača podržava IAS metodologiju i njene primere.

Za više informacija o indeksu molimo da posetite sledeći link:

<http://www1.unece.org/stat/platform/display/AAI/Active+Ageing+Index+Home>

Црвен крст на Република Македонија
Кryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Црвени крст Црне Горе
1875

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

AUSTRIAN RED CROSS

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

O projektu: Projekat IAS zajedno vode Populacioni tim Ekonomske komisije Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE) i Generalni Direktorat Evropske komisije za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju (DG EMPL). Indeks je razvijen i prvi put prikazan javnosti 2012. godine. Projekat savetuje neformalna Ekspertska grupa za IAS koju čine istraživači, statističari, kao i predstavnici vlada i civilnog društva. Projekat je trenutno u trećoj fazi koja će trajati do aprila 2019. godine.

Austrija

Komplet alatki za usluge pomoći u kući u zajednici za zaposlene i volontere

Trend starenja populacije će najverovatnije predstavljati ekonomski i socijalni izazov pojedincima, zajednicama i državi jer će potrebe za uslugama zdravstvene zaštite pružanja nege rasti.

Kako bi se na ovaj problem blagovremeno odgovorilo i kako bi se podstakao razvoj kvalitetnih usluga pomoći u kući, te unapredio kvalitet života osoba kojima je potrebna nega i pomoć, međunarodna radna grupa sastavljena od predstavnika Međunarodne federacije društava Crvenog krsta i Crvenog polumeseca i različitih nacionalnih društava Crvenog krsta i Crvenog polumeseca sastavila je komplet minimalnih standarda za pomagače u kući i volontere koji pružaju usluge pomoći u kući u zajednici.

Ovaj komplet alatki za usluge pomoći u kući u zajednici sastoji se iz četiri toma:

Tom 1: Opisuje minimane standarde za pružanje i organizovanje usluga pomoći u kući u zajednici namenjene starijim osobama, osobama sa invaliditetom i osobama sa hroničnim bolestima koje takođe mogu spadati u starije.

<https://www.redcross.org.rs/media/1892/organization-and-provision-of-community-based-home-care.pdf>

Tom 2: Ovaj tom se usredsređuje na znanja i veštine potrebne osobama koje organizuju ili u zajednici direktno pružaju usluge pomoći u kući. Ovo obuhvata poznavanje procesa starenja, dobru komunikaciju, umeće rešavanja sukoba, mapiranje potreba, organizovanje podrške, saradnje, prepoznavanja zlostavljanja ili nasilja i poznavanje postupka u slučaju sumnje na nasilje ili zlostavljanje.

<https://www.redcross.org.rs/media/1893/basic-skills-and-knowledge-in-community-based-home-care.pdf>

Tomovi 3 i 4: Ovi tomovi sadrže programe obuke za volontere koji pružaju usluge pomoći u kući, a na osnovu sadržaja prva dva toma. Obuka za volontere je dizajnirana tako da je može držati jedan iskusan zaposleni. Obuka za pomagače koja je mnogo duža i rigoroznija dizajnirana je tako da je drži profesionalni trener specijalizovan za pomoć u kući.

<https://www.redcross.org.rs/media/1894/training-programme-for-home-care-volunteers.pdf>

Training curriculum for home helpers

Based on Volumes 1 and 2
of the Community-based home care toolkit

www.ifrc.org
Saving lives, changing minds.

International Federation
of Red Cross and Red Crescent Societies

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Црвени крст Црне Горе
1875

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

AUSTRIAN RED CROSS

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

<https://www.redcross.org.rs/media/1895/training-curriculum-for-home-helpers.pdf>

U izradi minimalnih standarda učestvovali su eksperti koji rade i na TASIOp projektu iz Austrijskog Crvenog krsta, Crvenog krsta Srbije i Crvenog krsta Crne Gore.

Aktivnosti nacionalnih partnera u projektu

Srbija

Obuka: javno zagovaranje zasnovano na dokazima

U skladu sa planom TASIOp projekta, članovi mreže HumanaS su učestvovali na obuci koja se fokusirala na javo zagovaranje zasnovano na dokazima i proverljivim podacima. Obuka je održana u beogradskom hotelu Palace, a moderatorka je bila Snežana Stojanović. Obuka predstavlja deo regionalnog projekta "Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba" čiji je jedan od ciljeva uspešno javno zagovaranje kod donosilaca odluka zajedno sa i u interesu starijih osoba, za promene koje će omogućiti njihovo veće učešće u javnom životu i bolju socijalnu uključenost na svim nivoima.

Tokom obuke fokus je bio na razjašnjenju značaja i tehnika vezanih za koncept javnog zagovaranja zasnovanog na dokazima i proverljivim podacima kao standarda za zagovarački rad organizacija civilnog društva okupljenih u mrežu HumanaS. Diskutovano je i o prepoznavanju problema, identifikovanju donosioca odluka ka kojima je zagovaranje usmereno, objašnjen je koncept trougaone analize koja obezbeđuje relevantnost teme i ukazuje na potrebne aktivnosti u pripremnom periodu za zagovaranje.

Učesnici su zatim kroz praktičan rad u grupama, a na osnovu u ovom projektu ranije napravljene situacione analize, odlučivali o problemima koji mogu biti predmet zagovaračke kampanje u kasnijem

toku projekta. Diskutovano je o mogućim temama, u kontekstu njihove relevantnosti za populaciju starijih u Srbiji ali i poznavanja narednih koraka u procesu pridruživanja Evropskoj uniji koji mogu biti pomoć ili prepreka u zagovaranju. Raspravljano je o mogućim političkim rešenjima na različitim nivoima i tome kako zagovaranje od strane mreže organizacija civilnog društva na najefikasniji način može da doprinese doseganju ovih političkih rešenja. Do kraja

obuke predstavnici mreže su se složili oko teme buduće zagovaračke kampanje i dogovorili oko narednih koraka koje treba preduzeti u pogledu sakupljanja preliminarnih informacija i kontakta kako bi se krenulo u sakupljanje proverljivih podataka na kojima će kampanja naredne dve godine biti zasnovana.

Savet za međugeneracijsku solidarnost

U januaru 2017. godine Vlada Republike Srbije osnovala je Savet za međugeneracijsku solidarnost, a u sklopu promovisanja godine međugeneracijske solidarnosti. Članica mreže HumanaS, Crveni krst Srbije,

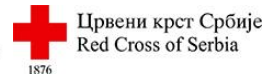
Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

kao i prijatelj mreže HumanS, Volonterski servis Zvezdara su članovi ovog saveta. Tokom 2017. godine ove organizacije će dati svoj doprinos radu saveta i podsticati ga da pored osnovnog nivoa razmatra i pitanja od važnosti za starenje u Srbiji: transfer znanja (interaktivne i kompjuterske tehnologije za starije, digitalna inkluzija, ali i mentorstvo za učenike i studente, pogotovo za potrebe ispita u školama i na fakultetima), kao i tržište rada (fleksibilna rešenja za zapošljavanje/ penzionisanje). Inspirisani studijskom posetom Sloveniji, članovi HumanaS-a su Ministru za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja predložili da se u Srbiji u 2017. godini osnuju međugeneracijski centri.

Populaciona strategija – inicijalni sastanak

Ministarka bez portfelja u Vladi Srbije, Prof. dr Slavica Đukić Dejanović je 17. novembra održala inicijalni sastanak sa organizacijama civilnog društva u cilju veće saradnje i zajedničkog rada na Populacionoj strategiji. Sastanku su prisustvovali predstavnici dve organizacije koje su članice mreže HumanaS: Crveni krst Srbije i Amity. Ovakvi sastanci će omogućiti da se položaj starijih u Srbiji poboljša i doprineti ostvarivanju jednog od ciljeva mreže i projekta TASIOP, a to je uključivanje starenja u sve politike.

Rodna analiza Srbije

U EU info centru je 21. decembra 2016. godine održana prezentacija „Rodne studije za Srbiju“ koja treba da posluži kao instrument za ravnopravne društvo. Na prezentaciji su govorili: Nicolas Bizel, iz Delegacije Evropske unije u Beogradu, Branka Drašković, savetnica Koordinacionog tela za rodnu ravnopravnost i dr Mirjana Dokmanović, ekspertkinja za rodnu ravnopravnost, moderator je bila Marina Rakić iz EU info centra. Analizu je uradila ekspertkinja dr Mirjana Dokmanović.

Analiza pruža informacije i podatke neophodne za bolje planiranje aktivnosti i javnih politika potrebnih za napredak u postizanju rodne ravnopravnosti na svim nivoima. Činjenica je da žene čine 51,3% stanovnika Srbije i predstavljaju „najbrojniju manjinu“ ili „tihu većinu“, a rodna neravnopravnost je još uvek prisutna u svim segmentima i sektorima u društvu, pa je potreban dalji rad na postizanju rodne ravnopravnosti koji uključuje i rad na jačanju i senzibilizaciji žena. Vrlo je važno naglasiti da su u rodnoj analizi starije žene prepoznate kao višestruko diskriminisana kategorija, a publikacija „Uvod u starenje i ljudska prava starijih, pilot studija o finansijskom zlostavljanju starijih osoba“ koja je nastala u okviru projekta Ljudska prava starijih koji je finansirala Evropska unija Delegacija u Beogradu (novembar 2013. godine – novembar 2014. godine) dala je značajan doprinos razumevanju položaja starijih žena u rodnoj analizi Srbije. Prezentaciji je prisustvovala Nataša Todorović iz Crvenog krsta Srbije.

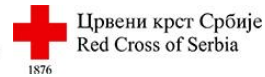
Položaj starijih osoba na selu: predstavljanje rezultata istraživanja

Crveni krst Srbije i Poverenica za zaštitu ravnopravnosti u ponedeljak 26. decembra 2016. godine održali su konferenciju za medije povodom istraživanja „Položaj starijih na selu“. Istraživanje je sprovedeno tokom 2016. godine uz podršku Populacionog fonda Ujedinjenih nacija (UNFPA), Kancelarija u Beogradu.

Projekat finansira
Evropska Unija

Na konferenciji su govorili: Prof. dr Dragan Radovanović, Predsednik Crvenog krsta Srbije, Marija Raković, Populacioni fond Ujedinjenih nacija (UNFPA), Brankica Janković, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, Gradimir Zajić, sociolog i Nataša Todorović, psiholog, Crveni krst Srbije.

Ciljevi istraživanja bili su: da se utvrde okolnosti u kojima starije osobe u ruralnim sredinama žive; da se utvrdi dostupnost usluga na selu, pre svega zdravstvene i socijalne zaštite, kao i druge javne usluge, uključujući i transport; da se utvrde potrebe starijih koji žive na selu; da se daju optimalne preporuke za poboljšanje kvaliteta života starijih i promovišu primeri dobre prakse i da se glas starijih osoba koje žive na selu u Srbiji čuje.

Prva aktivnost je bila realizacija pet fokus grupa u kojima je učestvovalo 56 starijih osoba iz pet opština u Srbiji. Njihovi odgovori poslužili su za dizajniranje upitnika za istraživanje.

Istraživanje je sprovedeno u periodu avgust – novembar 2016. godine na teritoriji Republike Srbije na slučajnom, reprezentativnom uzorku od 685 ispitanika uzrasta starijeg od 65 godina koji žive na selu (razvijeno i nerazvijeno selo). Upitnik je imao 70 pitanja i 7 tematskih oblasti. Na severu Republike (grad Beograd, Vojvodina) anketirano je 189 starijih osoba sa sela, a na jugu Republike (Šumadija, Zapadna Srbija, Istočna Srbija, Južna Srbija) anketirano je 496 osoba sa sela starijih od 65 godina. Srednje vreme anketiranja je 46 minuta, najčešće vreme anketiranja 30 minuta.

U uzorku je bilo 56% žena, prosečna starost je bila 74,6 godina, a 10% ispitanika je starije od 85 godina, 41% bez osnovnog obrazovanja, 59% poljoprivrednici i domaćice.

Istraživanje je omogućilo da se sagledaju izazovi sa kojima se susreću sami stariji, njihove porodice, ali i lokalne zajednice zbog smanjene gustine stanovnika na selu. A to su: smanjen pristup uslugama zdravstvene i socijalne zaštite; smanjeno interesovanje profesionalnih pružalaca usluga za rad u ruralnim oblastima; smanjenje neformalnih mreža podrške – migracije u urbane oblasti; nedovoljna informisanost o uslugama i pravima; neprepoznavanje mentalnih bolesti (depresija, demencija); neekonomičnost pružanja transportnih usluga u oblastima sa malom gustinom stanovništva; limitiran pristup transportnim kapacitetima prilagođenim potrebama starijih, socijalna izolacija, mali broj i loš pristup socijalnim i kulturnim aktivnostima, kao i mogućnostima za učenje; nedostatak opreme koja olakšava samostalan život.

Projekat finansira
Evropska Unija

Za starije na selu je veći rizik od socijalne isključenosti nego od gubitaka funkcionalnih kapaciteta za brigu o sebi. Većina starijih na selu (51%) ne učestvuje u aktivnostima u zajednici s obzirom da samo 45% to može da to čini bez poteškoća. Ovaj podatak je od posebne važnosti u kontekstu zagovaračkih aktivnosti koje se tiču socijalne inkluzije i potrebe da se iznađu načini da se aktiviraju i uključe starije osobe koje žive u ruralnim sredinama.

Podaci iz istraživanja i utvrđeni izazovi omogućiće da se napišu preporuke koje bi poboljšale kvalitet života u starosti i obezbedile dostojanstvo starijim osobama koje žive na selu.

Albanija

Prenošenje iskustava iz Slovenije u Tiranu

Kao što je opisano u prošlom izdanju biltena, u studijskoj poseti Sloveniji učestvovala su i dva istaknuta člana Saveza albanskih penzionera: Faik Xhani, predsednik Saveza i Flora Agolli. Kako bi se iskustva stečena u Sloveniji podelila sa što većim brojem zainteresovanih, Savez je u novembru 2016. godine organizovao sastanak u Društvenom centru za starije u Tirani. Približno 150 starijih je učestvovalo u ovom događaju, uglavnom članova Saveza. Direktorka Centra, Alma Lleshi, veoma

aktivan učesnik mreže MOSHA je podržala ovu aktivnost davanjem prostora i posluženja za učesnike. Među zvanicama su bili zamenica gradonačelnika Tirane Brunilda Paskali kao i tri administratora mini opština 8, 9 i 11 u Tirani. Faik Xhani i Flora Agolli su predstavili iskustva prikupljena tokom posete Sloveniji publici koja je slušala sa pažnjom i interesovanjem. Tokom diskusije čuli su se predlozi da se neke od aktivnosti i struktura koje su viđene u Sloveniji iskoriste kao model za slične inicijative u Tirani. Predstavnici grada su izrazili podršku starijima i obećali da će uticati na prioritizaciju tema vezanih za treće doba u politikama vezanim za grad i njegove opštine. Oni su na sastanku obećali da će povećati broj aktivnosti usmerenih na starije u 2017. godini u Tirani. Kako je direktorka Društvenog centra za Starije, Alma Lleshi već potvrdila, broj aktivnosti za ovu godinu je povećan na 40.

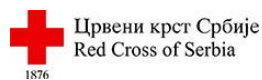
Monitoring poseta Albaniji

U sklopu dužnosti koordinatora projekta "Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba", Crveni krst Srbije ima obevezu da poseti sve partnere u projektu i upozna se sa realizacijom projekta u svih pet zemalja u regionu. Dodatno, ukoliko se utvrdi da postoje problemi u realizaciji Crveni krst Srbije je tu da pomogne partneru u njihovom prevazilaženju, ponudi primere dobre prakse iz drugih država i slično. Treća monitoring poseta organizovana je 8. i 9. januara 2017. godine i tokom nje su koordinatori projekta,

Projekat finansira
Evropska Unija

Nataša Todorović i Milutin Vračević posetili Tiranu. Njihov domaćin bilo je Albansko udruženje gerijatarata i gerontologa (AAGG) koje kao partner koordinira projektom u Albaniji.

Sastanci su organizovani u prostorijama članica mreže MOSHA. Ova mreža postoji već duže od decenije, njome koordinira AAGG i njene članice su organizacije civilnog društva koje se bave pitanjima starijih i starenja. Cilj mreže je pre svega zagovaranje za poboljšanje kvaliteta života starijih osoba u Albaniji, poštovanje ljudskih prava starijih, uključivanje starenja i starosti u agendu svih javnih politika, kao i kreiranje pozitivne slike o starijim osobama. Poseban segment njihovih zagovaračkih aktivnosti se odnosi na konkretne olakšice starijim osobama u Albaniji u pristupu uslugama.

Sastancima su pored predstavnika Albanskog udruženja gerijatarata i gerontologa prisustvovali predstavnici Albanskog udruženja za integraciju starijih (potpredsednik Liri Tahula), Udruženja demografa (predsednik Ilia Telo i član Kico Zoso), Udruženja penzionera Albanije (predsednik udruženja Faix Xhani kao i predsednik podružnice u Tirani Enver Hasa, i članovi Flora Agolli i Velo Cfarku). Koordinator projekta razgovarali sa predstavnicima organizacija koje ga sprovode u Albaniji, o implementaciji, aktivnostima i planovima za naredni period, kao i finansijskom delu projekta.

Tokom razgovora predstavnici organizacija mreže MOSHA su opisali kako su bili intenzivno uključeni u pisanje petogodišnjeg izveštaja o sprovođenju Madridskog Internacionalnog plana akcije o starenju i nadležnom ministarstvu pomogli u prikupljanju podataka i primera dobre prakse. Ovo je prvi put da su u Albaniji organizacije civilnog sektora uključene u pripremu ovog izveštaja i to se pokazalo kao uspešan model saradnje.

Takođe, u dosadašnjem toku projekta partneri u Albaniji su imali intenzivne zagovaračke aktivnosti koje su se ticale smanjenja troškova transporta u javnom prevozu u Tirani za starije od 65 godina, kao i uključivanja starijih od 65 godina u nacionalni program besplatnih sistematskih zdravstvenih pregleda, što će doprineti boljem zdravstvenom statusu starijih, a time i njihovoj lakšoj i boljoj socijalnoj inkluziji. Tokom ovih aktivnosti partneri u projektu su se tokom prošlog meseca sastali sa albanskim premijerom i predočili mu probleme sa kojima se starije osobe u Albaniji suočavaju.

Opšti zaključak je da je mreža u Albaniji prilično specifična jer najveći deo njenih članica čine upravo udruženja aktivnih starijih. Ovo daje njihovim aktivnostima autentičnost – njihovi predstavnici znaju šta starijima treba i njihov napor u borbi za prava starijih motivisan je stvarnim poznavanjem potreba i

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

AUSTRIAN RED CROSS

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

kapaciteta ove grupe. Dodatno, ova mreža ima i jaku akademsku i istraživačku bazu što dalje povećava njene zagovaračke kapacitete.

Bosna i Hercegovina

Edukacija na temu “Javno zagovaranje” za članice mreže Za dostojanstveno starenje

Članice nacionalne mreže organizacija civilnog društva Za dostojanstveno starenje, koju koordinira asocijacija Osmijeh uspešno su prošle dvodnevnu edukativnu radionicu u Sarajevu. Ogranizovana 27. i 28. decembra sa dvadeset učesnika, radionica se bavila osnovama javnog zagovaranja, tehnikama i praksama, kao i specifičnostima javnog zagovaranja sa i u ime starijih osoba.

Učesnici radionice su diskutovali o mogućim temama istraživanja koje je naredna aktivnost u projektu TASIOP i rezultatima koji će biti osnova za zagovaračke aktivnosti u kasnijim fazama projekta. Na radionici je takođe održana diskusija o planovima za narednu godinu oko kojih su se učesnici dogovorili. Deo ove

radionice je iskorišćen i za održavanje jednodnevnog sastanka mreže na kome su dve nove organizacije zvanično pristupile mreži.

Seminar za unapređenje situacije starijih u Bosni i Hercegovini u organizaciji Populacionog fonda Ujedinjenih nacija (UNFPA) uz saradnju sa Odsekom za ekonomska i socijalna pitanja sekretarijata Ujedinjenih nacija (UNDESA), 2. novembar, Sarajevo

Cilj seminara bilo je upoznavanje prisutnih sa Madridskim međunarodnim planom akcije o starenju (MIPAA) a koji je široki politički okvir za unapređenje položaja starijih u društvu kao i njihovog doprinosa procesima ekonomskog i društvenog razvoja.

Učesnicima se obratio međunarodni ekspert u oblasti starenja dr Aleksandar Sidorenko koji je istakao važnost kreiranja javnih politika koje se odnose na starije u Bosni i Hercegovini kako bi se adekvatno odgovorilo na demografske promene.

Pomoćnica direktora Instituta za javno zdravlje Bosne i Hercegovine dr Aida Ramić predstavila je izveštaj o rezultatima rada centara za zdravo starenje.

Seminar je otvoren izložbom fotografija koje prikazuju životne uslove starijih u Bosni i Hercegovini.

Na seminaru su takođe učestvovali predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbeglice Bosne i hercegovine, Ministarstva rada i socijalne politike Bosne i Hercegovine, Ministarstva zdravlja i socijalne

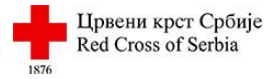
Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

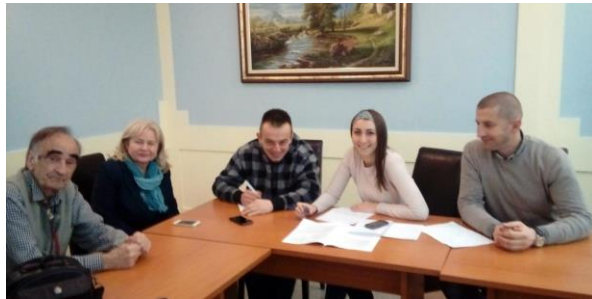
Црвени крст Црне Горе
1875

Projekat finansira
Evropska Unija

zaštite Republike Srpske, entitetskih statističkih zavoda, Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine, kao i predstavnici Ministarskog saveta, entitetskih vlada i institucija, međunarodnih i nevladinih organizacija.

Predstavnici Asocijacije Osmijeh, koja je učestvovala u razvoju MIPAA i koja se od 2002. godine zalaže za njegovu implementaciju u Bosni i Hercegovini su takođe učestvovali u radu seminara i dali svoj doprinos kroz analizu situacije starijih osoba u Bosni i Hercegovini. Asocijacija Osmijeh je govorila i o zabrinutosti da posvećenost relevantnih

zainteresovanih strana koje treba da se bave pravima starijih osoba i stanovništva koje stari u Bosni i Hercegovini nije dovoljna. Seminar je bio i prilika za predstavljanje projekta TASIOP i daljeg širenja mreže relevantnih zainteresovanih strana koje treba da se aktivnije uključe u rad mreže Za dostojanstvenije starenje.

Makedonija

Najava projekta pružanja usluga pomoći u kući od strane Asocijacije Humanost

Počevši od aprila 2017. godine Asocijacija Humanost će pružati usluge pomoći u kući za približno 120 starijih osoba koje žive na teritoriji skopske opštine Centar.

Projekat će trajati šest meseci i tokom implementacije će korisnici tri puta nedeljno dobijati po dva sata profesionalnih usluga pomoći u kući od strane sertifikovanih pružalaca nege. Tim koji će ove usluge pružati sastojće se od 15 profesionalnih pružalaca nege, jednog socijalnog radnika i koordinatora.

Ovu aktivnost finansijski će podržati opština Centar, što je primer rezultata rada na uspostavljanju civilno-javnog partnerstva u Makedoniji.

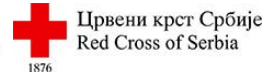
Tokom prethodnog perioda Makedonski Crveni krst i NVO Humanost su uspostavili dobru saradnju sa vladinim institucijama na nacionalnom nivou. Obe organizacije su članice nekoliko tela na nacionalnom nivou koja se bave širokom lepezom tema, od zdravstva do vanrednih situacija, a zbog ovoga su ove dve organizacije uključene i u planiranje i razvoj nacionalnih dokumenata u oblastima zdravstvene i socijalne zaštite.

U okviru projekta TASIOP, implementaciju projektnih aktivnosti podržava Ministarstvo rada i socijalne politike. Njegovi predstavnici učestvovali su na dosadašnjim sastancima mreže InkluzivaM aktivno doprinoseći diskusijama i dajući svoj doprinos

Projekat finansira
Evropska Unija

planiranju. Druge javne i međunarodne institucije i organizacije, kao što su Gradsko veće Skopja, Institut za javno zdravlje, Institut za socijalna pitanja i Populacioni fond Ujedinjenih nacija (UNFPA) takođe podržavaju rad mreže kroz učešće na sastancima i davanje inputa tokom planiranja.

Posebno je Institut za socijalna pitanja javna institucija sa kojom Makedonski Crveni krst i Humanost imaju najbližu saradnju u implementaciju aktivnosti u socijalnoj sferu tokom poslednjih godina, a koje su usmerene na različite ranjive populacije. Ova institucija će ostati jedan od najbližih javnih partnera za sve vreme trajanja TASIOP projekta.

Crna Gora

Nova usluga uvedena u Crnoj Gori: telefonska podrška za starije

Nova usluga uvedena je u projekat pomoći u kući za starije osobe koji Crveni krst Crne Gore implementira uz podršku Italijanskog Crvenog krsta. Usluga podrazumeva pružanje podrške telefonom starijim osobama iz ruralnih područja četiri crnogorske opštine: Plav, Cetinje, Berane i Nikšić.

Ova vrsta podrške namenjena je korisnicima koji su stariji od 65 godina, žive u samačkim domaćinstvima i neodgovarajućim uslovima, daleko od gradova i imaju različite socijalne i zdravstvene probleme. Telefonska podrška ovim osobama pruža se od strane obučених volontera Crvenog krsta koji su već aktivni u programu pomoći u kući. Sada se redovni kontakti sa korisnicima održavaju putem nedeljnih telefonskih poziva (ili, u većini slučajeva, i češće, u zavisnosti od specifičnih potreba korisnika). Pored psihosocijalne podrške koja se daje kroz telefonsku konverzaciju, volonteri koriste priliku i da procene trenutne potrebe korisnika i odluče je li potrebno reagovati i na koji način. Reagovanje podrazumeva davanje osnovnih, pravovremenih informacija o relevantnim institucijama i organizacijama, ili dostupnim uslugama podrške, ali i organizovanje poseta korisnicima. Kako se radi o krajevima koje je teško dosegnuti, pogotovo tokom zimskih meseci, volonteri se sa korisnicima dogovaraju o tačnom datumu i vremenu posete. Glavni cilj ovog vida podrške je da se pruži trenutna, humana i psihološka podrška, ali i da stariji budu svesni da nisu sami i napušteni i da mogu da se oslone na volontere Crvenog krsta koji će im biti na raspolaganju za telefonske razgovore. Takođe, napravljeni su posebni dogovori koji omogućuju korisnicima da uspostave kontakt sa volonterima u hitnim situacijama, kao što su nasilje u porodici ili iznenadna bolest.

Obuka za javno zagovaranje, pisanje projekata i prikupljanje sredstava

U okviru projekta Briga o starijima i zdravo starenje u 12 opština u Crnoj Gori, Crveni krst Crne Gore je krajem decembra 2016. godine organizovao

Projekat finansira
Evropska Unija

dve regionalne obuke na temu javno zagovaranje, pisanje projekata i prikupljanje sredstava. Cilj obuke je bio da se unaprede kapaciteti opštinskih ogranaka Crvenog krsta koje realizuju projekat Briga o starijima, u navedenim oblastima, te da se na taj način doprinese održivosti samog projekta koga podržava Italijanski Crveni krst.

Tokom dve jednodnevne obuke zaposleni i volonteri u Crvenom krstu su podučavani dizajnu projektnih predloga i tehnikama pisanja, počev od situacione analize i prikupljanja podataka u lokalnim zajednicama, pa do detaljnijeg prikaza elemenata ciklusa upravljanja projektom, prezentiranja predložene akcije, kao i neophodnih znanja u vezi sa donatorskim trendovima i adekvatnim načinima praćenja poziva za projektne predloge i apliciranja sa svojim predlozima.

Dodatno, kako bi se proširila paleta aktivnosti na lokalnom nivou i dodala komponenta javnog zagovaranja aktivnostima usmerenim na davanje usluga, jedna od sesija tokom obuke bavila se javnim zagovaranjem, primerima dobre prakse, načinima na koje Crveni krst radi sa i u ime starijih kako bi zaštitio i ojačao njihova prava. Finalni segmenti obuke su se detaljnije bavili postojećim izvorima finansiranja i načinima da im se pristupi, uključujući potrebne veštine i tehnike prikupljanja sredstava.

Obuka je tako dizajnirana da su učesnici imali dovoljno vremena da prodiskutuju o sopstvenim iskustvima, analiziraju greške iz prošlosti i uporede iskustva. Većina učesnika, pokazalo se, susreće se sa istim preprekama u javnom zagovaranju sa i u ime starijih, a razlika je samo u njihovim razmerama.

Slična obuka je za još tri opštinska ogranka Crvenog krsta Crne Gore organizovana krajem januara 2017. godine.

Monitoring poseta Crnoj Gori

Crveni krst Srbije kao koordinator projekta "Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba", ima obavezu da poseti sve partnere u projektu i da se upozna sa realizacijom projekta u svih pet zemalja, kao da i, ukoliko dođe do nekih problema u realizaciji pomogne partneru prilikom prevazilaženja problema. Druga monitoring poseta u projektu je bila Crvenom krstu Crne Gore i mreži Dignitas i organizovana je u petak 11. novembra 2016. godine. Sastanak je organizovan u prostorijama Crvenog krsta Crne Gore, a sastanku su prisustvovali predstavnici mreže Dignitas, Zavoda za socijalnu i dečju zaštitu i Ministarstva za rad i socijalno staranje. Kao predstavnici tima za koordinaciju projekta, prisustvovali su Nataša Todorović i dr Milutin Vračević iz Crvenog krsta Srbije, a Crveni krst Crne Gore su predstavljali Jelena Šofranac i Igor Jakanović, koordinatori projekta u svojoj državi.

Sastanku je prisustvovala Ivana Bošković iz Ministarstva za rad i socijalno staranje koja je predstavila aktivnosti i servise namenjene starijim osobama kao i

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

AUSTRIAN RED CROSS

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

planove ministarstva za budući period. Trenutno je u Crnoj Gori na poslovima Pomoći u kući angažovano 109 gerontodomačica koje obilaze 1.000 korisnika, postoje dva Doma za smeštaj starijih lica, kao i Dnevni centar za starije u Nikšiću, a u planu je izgradnja domova u Pljevljima i Nikšiću. Svesni potrebe razvijanja međugeneracijske solidarnosti realizovan je i program digitalne inkluzije starijih. Digitalnu inkluziju kao uspešan model razvija i Crveni krst Crne Gore, s tim da se fokusirao posebno na ruralna područja u Mojkovcu. Ovim projektom omogućili su starijima koji su ostali da žive sami da nauče da koriste skajp i da mogu da komuniciraju sa članovima svojih porodica koji žive u inostranstvu, a njihovim porodicama su omogućili brigu na daljinu. Dragana Đurović iz Zavoda za socijalnu i dečiju zaštitu govorila je o licenciranju usluga gerontodomačica i edukacijama za koje će biti zadužen zavod. Branko Milošević iz Saveza penzionera Crne Gore posebno je naglasio da je zdravo, aktivno starenje vrlo važan segment delovanja Udruženja penzionera, ali da se samo zajedničkim delovanjem, može uspešnije boriti protiv stigme, predrasuda i stereotipa prema starijim osobama. U Crnoj Gori ima 115.000 penzionera od toga je 85.000 starije od 65 godina, a jedan od ciljeva je očuvanje psihofizičkog zdravlja članova i sa druge strane pomoć onim najugroženijim penzionerima kroz subvencije i olakšice. Kao predstavnik NVO „Naše doba“ Vesna Lakuš takođe je istakla digitalnu inkluziju i edukaciju starijih, jer će sada u eri digitalizacije biti potrebno da stariji koriste kompjuter u smislu lakšeg ostvarenja prava.

Opšti zaključak je da iako se radi o mreži koja je nastala pre nekoliko meseci, svakako postoji kohezija i osećaj pripadnosti mreži, kao i motivacija da se ulože napori da se zajednički reše identifikovani problemi starijih u Crnoj Gori.

Glavna poruka je svakako da je potrebno da se mreže šire i da se uključuju nove članice, koje svakako mogu da poboljšaju rad mreže, i da daju nove poglede na postojeće probleme, ali da se u njihov rad uključe i predstavnici relevantnih ministarstava.

13

Najave:

Kako je vlada Srbije 14. februara proglasila 2017. godinu za godinu međugeneracijske solidarnosti, Crveni krst Srbije će u narednom periodu organizovati seriju međugeneracijskih debata u regionalnim centrima Srbije. Ovo će biti prilika da pripadnici različitih generacija u javnom razgovoru diskutuju o socijalnoj koheziji društva i načinima da se ona obostranim naporima postigne.

Ovaj Bilten nastao je uz pomoć Evropske Unije kroz program POMOĆ CIVILNOM DRUŠTVU I MEDIJIMA 2014.-2015. Za sadržaj Biltena su u potpunosti odgovorni partneri u projektu Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba i ni na koji način se ne može smatrati da on odražava stavove Evropske Unije.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore